

INTRODUCCIÓ

El català, llengua d'onze milions d'europes

Origen, territori i població

La llengua catalana, del grup de les neollatines, es va formar entre els segles VIII i X a cavall dels Pirineus, en els territoris de l'Imperi carolingi que formaven els comtats de la Marca Hispànica. Els segles XII i XIII es va estendre cap al sud i cap a l'est amb les conquestes territorials de la corona catalanoaragonesa, i la frontera lingüística va quedar establerta al final del regnat de Jaume I.

Europa i els Països Catalans

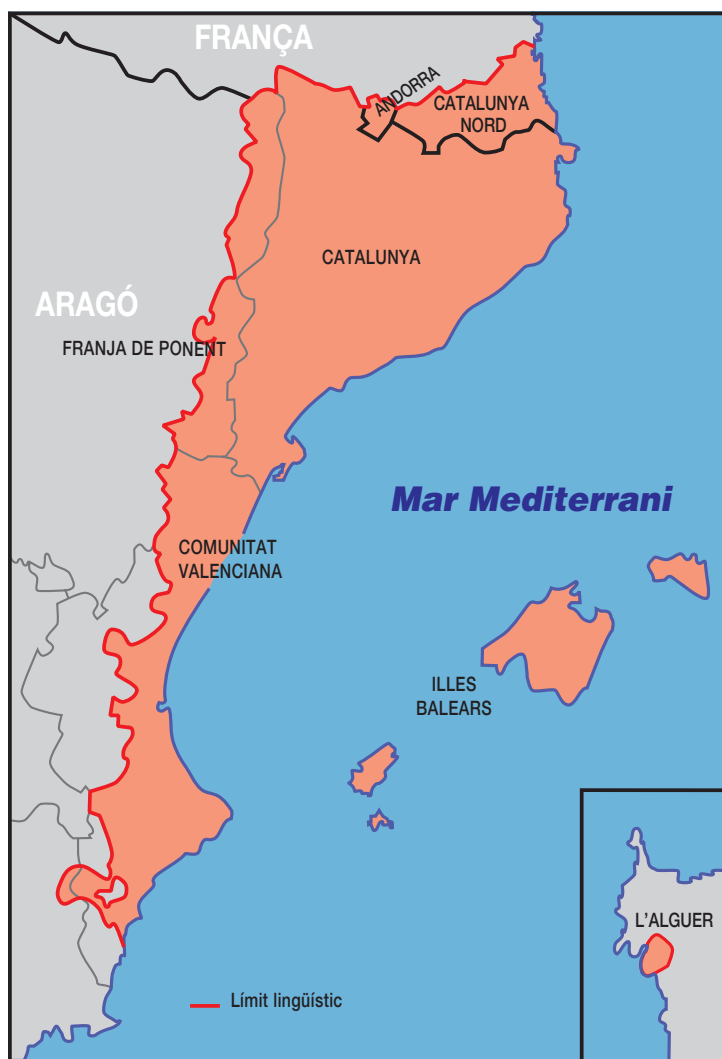
El domini lingüístic de la llengua catalana s'estén sobre 68.000 km² en els quals viuen 11.380.000 persones. Actualment està dividit en set territoris distribuïts en quatre estats: Andorra, Espanya, on està situada la major part de la població i superfície, França i Itàlia.

Taula 1. Distribució del territori i la població de llengua catalana (1996)

TERRITORI	ESTAT	SUPERFÍCIE (km ²)	POBLACIÓ
Andorra	Andorra	468	64.311
Catalunya	Espanya	31.895	6.090.040
Illes Balears	Espanya	5.014	760.379
Comunitat Valenciana	Espanya	23.291	4.009.329
Franja de Ponent (Aragó)	Espanya	3.672	50.000
Catalunya Nord (França)	França	4.166	369.476
L'Alguer (Sardenya)	Itàlia	224	38.316
TOTAL		68.730	11.381.851

El domini lingüístic de la llengua catalana

FONT: Territoris espanyols, estadística de població de 1996. Andorra, estadística del govern de 1994. L'Alguer i Catalunya Nord, Enciclopèdia Catalana per a 1994.

Com en la majoria de llengües, en català es poden distingir diverses varietats geogràfiques: nord-occidental, valencià, central, septentrional o rossellonès i balear, a més de l'alguerès. És freqüent que a les Balears la denominació popular del català que s'hi parla faci referència a cada una de les illes (mallorquí, menorquí, eivissenc i formenterer); a la Comunitat Valenciana, la denominació popular ha estat recollida a l'Estatut d'autonomia: valencià.

El coneixement del català

El coneixement de la llengua catalana en els territoris que la tenen com a llengua pròpia és desigual a causa de la diversitat de les realitats històriques i polítiques. Les renovacions de censos i padrons de 1986, 1991 i 1996 han estat aprofitades per a l'obtenció d'informació sobre el grau de coneixements lingüístics. Se'n dedueix que, en conjunt, el nombre de persones capaces de parlar-la és d'unes 7.300.000, i el de les que la poden entendre és de més de 9.800.000. A més, fora dels territoris de parla catalana hi

ha, distribuïdes per tot el món en comunitats catalanes o balears, més de 200.000 persones que conserven el català com a llengua familiar.

La taula 2 presenta les dades de manera més detallada. Per tal de poder-les llegir adequadament, cal tenir en compte que els percentatges que hi figuren no es corresponen directament amb els totals de població: a Catalunya són sobre persones de més de 2 anys; a la Comunitat Valenciana, de més de 3 anys, i a les Illes Balears, de més de 5 anys.

A més, mentre que les de Catalunya deriven de l'Enquesta oficial de població de 1996, les de la Comunitat Valenciana i les de les Illes Balears s'han obtingut aplicant els percentatges de competència de l'any 1991 als efectius de població de 1996.

Taula 2. El coneixement del català per territoris (1996)

TERRITORI	POBLACIÓ	EL PARLEN		L'ENTENEN	
Andorra	64.311	49.519	77,0%	62.381	97,0%
Catalunya	6.090.040	4.506.512	75,3%	5.683.237	95,0%
Illes Balears	760.379	473.322	66,7%	629.641	88,8%
Comunitat Valenciana	4.009.329	1.969.703	50,6%	3.199.085	82,1%
Franja de Ponent (Aragó)	50.000	45.000	90,0%	47.250	94,5%
Catalunya Nord (França)	369.476	125.622	34,0%	203.211	55,0%
L'Alguer (Sardenya)	38.316	17.625	46,0%	20.000	52,2%
TOTAL	11.381.851	7.187.303	63,1%	9.844.805	86,5%

FONT: Per a Catalunya, IDESCAT. Per a les Illes Balears i la Comunitat Valenciana, cens lingüístic de 1991 i població de 1996. Per a Andorra, enquesta del Govern, 1994. Per a l'Aragó i l'Alguer, estimacions per a la Catalunya Nord, enquesta Mèdia-Plurial (1997). Elaboració pròpia.